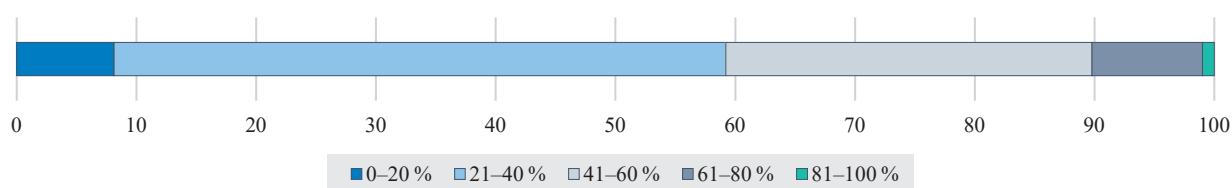

4.3.3 Čtenářská gramotnost

Dosažená úroveň čtenářské gramotnosti byla hodnocena s využitím testu zadávaného prostřednictvím inspekčního systému elektronického testování InspIS SET, přičemž zadaný test řešilo celkem 21 081 žáků 1. ročníku středních škol ve 294 středních školách (z toho 585 žáků se SVP). Průměrná úspěšnost žáků v testu čtenářské gramotnosti byla 39 %, což ukazuje významné rezervy v (zejména pokročilejších) dovednostech a schopnostech žáků řešit prakticky orientované úlohy zaměřené na hodnocení textů a vyvozování zjištění z nich. Poměrně vysoký podíl žáků dosáhl také velmi nízké úspěšnosti v testu čtenářské gramotnosti, když správně nevyřešil ani pětinu otázek (viz graf č. 80). Zásadním zdrojem rozdílů v dosažené úrovni čtenářské gramotnosti je podle očekávání studovaný obor vzdělání žáka, především pak rozdíly ve výsledcích žáků gymnaziálních, dalších maturitních a nematuritních oborů vzdělání. Hodnocení zároveň naznačuje, že dosažená úroveň čtenářské gramotnosti žáků středních škol v národních šetřeních ČŠI zůstává v čase poměrně stabilní, což je také v souladu se zjištěními z mezinárodního šetření PISA.

GRAF 80 | Rozložení výsledků žáků 1. ročníku středních škol podle celkové úspěšnosti v testu čtenářské gramotnosti (včetně žáků se SVP, v %)

Poznatky k výběrovému zjišťování dosažené úrovně čtenářské gramotnosti doplňují zjištění, která se zaměřují na podmínky a průběh vzdělávání v této oblasti. Hodnoceny byly odpovědi ze žakovských a učitelských dotazníků (661 učitelů), dále byly využity informace z prezenční tematické inspekční činnosti, v rámci níž bylo navštíveno celkem 83 středních škol a 884 hodin výuky napříč vzdělávacími obory. Počet navštívených středních škol byl oproti původnímu záměru o něco nižší, a to v důsledku přerušení prezenční výuky na středních školách z důvodu pandemie virového onemocnění covidu-19.

Vybraná zjištění ukazují, že koncepční přístup, který klade důraz na náročnější cíle rozvoje čtenářské gramotnosti žáků, nebyl běžně užívanou praxí navštívených středních škol, přičemž právě v těch školách, které kladou silnější důraz na koncepční přístup a náročnější cíle rozvoje čtenářské gramotnosti žáků, byla pozorována vyšší kvalita začlenění čtenářských situací do výuky. Zjištění dále poukázala na další důležitá témata a významné příležitosti spojené s rozvojem čtenářské gramotnosti žáků středních škol, ke kterým mimo jiné patří:

- Čtenářská praxe vysokého podílu žáků středních škol je nízká, vysoký podíl těchto žáků je navíc s tímto stavem spokojený. Důležitou otázkou pak je, zda a jakým způsobem lze tyto žáky ke čtení motivovat.
- Čtenářská gramotnost žáků nepatří k nejčastějším tématům DVPP učitelů českého jazyka a literatury, obvyklejší je jejich účast na vzdělávacích kurzech věnovaných tradičním tématům. Tato skutečnost utváří příležitosti k posilování kompetencí učitelů také v oblastech přímo zaměřených na rozvoj čtenářské gramotnosti žáků.
- V navštívených hodinách výuky byly méně často pozorovány čtenářské situace, které vyžadují zasazení práce s textem do jejího širšího kontextu, přičemž právě takové čtenářské situace lze považovat za zásadní pro rozvoj čtenářské gramotnosti žáků.
- Vyšší kvalita začlenění čtenářských situací do průběhu výuky (především situace se vztahem k práci žáků s informacemi v textu) byla pozorována v hodinách vedených učiteli, kteří se hlásili k jinému než tradičnímu stylu výuky. Tato skutečnost ukazuje na významnost vzdělávacích strategií učitelů pro utváření situací relevantních pro rozvoj čtenářské gramotnosti žáků.

Konečně uvedme, že začlenění čtenářských situací do průběhu výuky bylo zaznamenáno napříč vzdělávacími obory, nicméně na různé kvalitativní úrovni – nejlépe podle očekávání ve výuce českého jazyka a literatury a nejhůře v matematice a přírodovědných předmětech. Tato skutečnost opodstatňuje úvahy o příležitostech spojených s koordinovaným přístupem k rozvoji čtenářské gramotnosti napříč předměty.³⁵

³⁵ Více informací viz zpráva Rozvoj čtenářské gramotnosti na středních školách ve školním roce 2019/2020.